

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet: suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

SISÄLTÄEN SUOMI TOISENA KIELENÄ
OPPIMÄÄRÄN PAIKALLISEN
OPETUSSUUNNITELMAN VUOSILUOKILLE 1-6

Sisällysluettelo

1 SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS	3
Suomi toisena kielenä –opetuksen resurssit	4
2 VUOSILUOKAT 1-2	4
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2	4
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2	5
3 VUOSILUOKAT 3–6	6
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6	6
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6	8
4 KAARINAN KÄYTÄNNÖT	12
Suomi toisena kielenä -oppimäärän erityinen tehtävä	12
Kotoutumisen tukeminen	12
Oppilaan kielellisen tuen tarpeen selvittäminen	13
Suomi toisena kielenä -oppimäärän erityispiirteitä	13
Opetusjärjestelyt	14
Oppisisällöt	14
Suomi toisena kielenä (S2)	14
Vieraat kielet	14
Toinen kotimainen kieli	15
Matematiikka	15
Katsomusaineet	15
Reaaliaineet	15
Taito- ja taideaineet	15
Arviointi	15
Kuntakohtaiset tavoitteet	16

1 SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista². Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta³. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai

¹ Valtioneuvoston asetus 422/2012

² Perusopetuslaki 628/1998, 30 §

³ Perusopetuslaki 628/1998, 3 §

- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Suomi toisena kielenä –opetuksen resurssit

Opetushallitus myöntää valtionavustusta (opetusministeriön asetus 1777/2009) S2-oppimäärän mukaan opiskelevien oppilaiden opetukseen enintään kolmesta opetustunnista viikossa jokaista neljän oppilaan laskennallista ryhmää kohti. Jos oppilaita on opetuksen järjestäjän kouluissa vähemmän kuin neljä, voi ryhmän koko olla myös vähintään kaksi oppilasta. Avustusta voidaan myöntää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaiseen opetukseen sekä muun opetuksen tukeen enintään kuuden ensimmäisen vuoden ajalta opetukseen osallistumisen aloittamisesta. Esiopetuksessa olevat, samoin kuin koulussa pidempään olleet voivat osallistua tällä valtionavustuksella rahoitettavaan opetukseen, mutta heidän opetukseensa ei voi hakea tätä valtionavustusta.

2 VUOSILUOKAT 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1	L2, L4
T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua	S1	L1, L2, L7
T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta	S1	L1, L2, L7

osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin		
Tekstien tulkitseminen		
T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen	S2	L1, L2, L4
T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista	S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja	S3	L4, L5
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita	S3	L1, L4, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen	S4	L4, L6, L7
T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen	S4	L2, L4
T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin	S4	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana	S5	L1, L2, L4
T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin	S5	L1, L2, L4
T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan	S5	L1, L2, L4

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset,

kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

3 VUOSILUOKAT 3–6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	L1, L2, L4
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L4
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	L2, L4
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	L1, L4, L5
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipillisiä rakenteita	S3	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	L1, L2, L4
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	L2, L4
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	L2, L4
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	L1, L2, L7

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	L4, L7
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä-palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kulttuuria

ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuväriä ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuväriä	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuväriä sekä keskustele ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekuuressa.
Tekstien tulkitseminen			

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
T6 ohjata oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättävä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
Tekstien tuottaminen			
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstillä tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T 15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja	S5	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn

kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä		suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

4 KAARINAN KÄYTÄNNÖT

Suomi toisena kielenä -opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset koulujärjestelmästä.

Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

Kouluyhteisössä vahvistetaan mahdollisuuksien mukaan eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevien oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin kehittymistä huomioimalla oppilaiden omia juhlia ja kulttuuriperinteitä. Koulun yhteisissä tilaisuuksissa ja opetustilanteissa pidetään esillä eri kieliä ja suhtaudutaan arvostavasti kulttuurien eri tapoihin. Kouluyhteisössä käydään aktiivista vuoropuhelua eri kulttuuritaustoista tulevien oppilaiden huoltajien kanssa. Tarvittaessa yhteisissä palavereissa käytetään tulkkeja apuna.

Huoltajille kerrotaan oman kielen oppimisen tärkeydestä, koska lapsen tunne- ja ajattelutaidot kehittyvät erityisesti lapsen omalla äidinkielellä. Korostetaan, että huoltajien on tärkeä käyttää kotona omaa äidinkieltään lapsen kanssa kommunikoidessaan. Huoltajilla on mahdollisuus anoa opetuksen järjestäjältä oman kotikielen opetuksen järjestämistä. Kotikielen opetusta tarjotaan resurssien mukaan.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Kotoutumisen tukeminen

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaidot tukevat kehittyessään toisiaan. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä

ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Oppilaan kielellisen tuen tarpeen selvittäminen

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkiелensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Kunkin oppilaan kielellisen tuen tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä suomi toisena kielenä- ja oman äidinkielen opettajan kanssa. Kielitason määrittämisessä voidaan käyttää apuna kielellisen kehityksen diagnostista tehtäväsarjaa, esim. Kielellisen kehityksen diagnosoiva tehtäväsarja suomi toisena kielenä -opetukseen (Kike), Lauran päivä, Kettu, Pienten kielireppu.

Oppilaan huoltaja tekee lopullisen päätöksen oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.

Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, tai
- oppilaan suomen kielen taito ei ole äidinkiелisen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. (Liite 1, Kielitaidon tasojen kuvausasteikko)

Oppimäärän vaihtoa harkittaessa huoltajalle kerrotaan vaihdon vaikutuksista opiskelun tukeen, arviointiin ja jatko-opiskeluun.

Tuen muotoja mietittäessä on tärkeää muistaa, että kielen oppimiseen liittyvä tuki taataan ensisijaisesti muiden kuin kolmiportaisen tuen piiriin kuuluvien tukitoimien avulla. Näitä voivat olla valmistava opetus, suomi toisena kielenä -opetus ja erillisellä valtionavustuksella järjestettävä maahanmuuttajien tukioetus.

Jos kielenoppimiseen liittyvä tuki ei ole riittävää, annetaan oppilaalle tehostettua tai erityistä tukea. Tuen tarpeen varhaiseen tunnistamiseen kiinnitetään huomiota, eikä suomen kielen taidon puute saa olla este tuen kartoittamiselle tai tukitoimien järjestämiselle.

Maahanmuuttajataustainen oppilas etenee kolmiportaisen tuen järjestelmässä tuen portaalta toiselle kuten muutkin oppilaat.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän erityispiirteitä

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin hänen luokkatasonsa muutkin oppilaat.

Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon

monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Opetusjärjestelyt

Kaikkien oppiaineiden opetuksessa pyritään kielitieteiseen opetukseen. Kullekin suomi toisena kielenä -oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jossa on oppilaan koulunkäyntiin liittyvät keskeiset asiat (oppilaan koulunkäyntihistoria ja lähtötaso, vahvuudet, oppimistavoitteet, opiskeltavat oppiaineet, opetusjärjestelyt ja mahdolliset tukitoimet). Oppimissuunnitelma päivitetään tarpeen mukaan, vähintään kerran lukuvuodessa.

Suomi toisena kielenä -oppimäärä voidaan järjestää seuraavin tavoin:

- Oppilaan oppimäärä on suomi toisena kielenä, mutta hän osallistuu suomen kieli ja kirjallisuus -tunteihin.
- Oppilas osallistuu suomi toisena kielenä -opetukseen ja joihinkin suomen kieli ja kirjallisuus -tunteihin.
- Oppilas käy vain suomi toisena kielenä -opetuksessa.

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan puutteellinen kielitaito ja vähäinen kokemus koulun käytänteistä ja tottumattomuus opiskelutaidoissa. Nämä seikat edellyttävät joustavuutta opetusjärjestelyissä sekä kunkin vuosiluokan olennaisen oppiaineen korostamista. Edellä mainituista seikoista huolimatta oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa ja edistymisensä. Myös kulttuuritaustasta johtuvat eroavaisuudet tulee ottaa huomioon opetuksen suunnittelussa. Arviointi perustuu, kuten muissakin aineissa, tavoitteiden saavuttamiseen, toisin sanoen arvioidaan oppilaan suomen kielen taidon kehittymistä (ks. Liite 1).

Oppisisällöt

Suomi toisena kielenä (S2)

Suomi toisena kielenä (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääristä, ja oppilas opiskelee sen mukaan niin kauan, kunnes kielitaidon katsotaan olevan äidinkielen tasoinen. Opetuksessa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet: sanavaraston laajentaminen, kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen ja kielen rakenteet. Opetus vastaa vuosiviikkotunneiltaan koko äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tuntimäärää.

Tavoitteena on toiminnallinen kaksikielisyys, ja tarkoituksena on kehittää tasapuolisesti oppilaan suomen kielen taitoa ja tietoisuutta suomalaisesta kulttuurista. Suomi toisena kielenä -opetus tukee myös oppilaan monikulttuurista identiteettiä. Opetusta ei anneta normaalin kouluajan ulkopuolella. Suomi toisena kielenä -opetuksessa auttavat havainnollistaminen, kuvat, kaaviot, kartat, diagrammit ja käsitekartat.

Vieraat kielet

Vieraan kielen opiskelu perusopetuksessa riippuu oppilaan valmiuksista ja aikaisemmasta koulutaustasta. Jos suomi toisena kielenä -oppilaalla on vaikeuksia suorittaa vieraan kielen opiskelussa vaadittua perusopetuksen oppimäärää, tulee miettiä muita kielitaitoa parantavia suoritustapoja. Näistä voidaan antaa todistukseen esimerkiksi osallistumismerkintä tai muu selvitys edistymisestä. A-kielen opiskelun sijaan voidaan harkita perusopetuslain 18 §:n tapauksessa esimerkiksi S2-kielen opiskelua tai oman äidinkielen opiskelua. Vieraan kielen opiskelun ratkaisut täytyy harkita tapauskohtaisesti ottaen huomioon tulevan koulupolun vaatimukset.

Toinen kotimainen kieli

Ruotsin kielen opiskelun aloittamista tulee harkita tapauskohtaisesti ottaen huomioon suomen kielen osaaminen ja vieraan kielen opiskelun tilanne. Jos edellä mainitut aineet sujuvat hyvin, voidaan aloittaa myös ruotsin opiskelu. Toisen kotimaisen kielen opiskelun sijaan voidaan harkita perusopetuslain 18 §:n tapauksessa esimerkiksi S2-kielen opiskelua, suomen kielen opiskelua, vieraan kielen opiskelua tai oman äidinkielen opiskelua. Ratkaisuissa on otettava huomioon myös tulevan koulupolun vaatimukset.

Matematiikka

Matematiikan opiskelun keskeinen sisältö varsinkin alkuvaiheessa on matemaattisten käsitteiden ja sanaston omaksuminen suomen kielellä.

Katsomusaineet

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus perusopetuslain 13 §:n mukaan velvollisuus järjestää oman uskontokunnan mukaista opetusta, mikäli vähintään kolmen ao. oppilaan huoltajaa sitä vaatii. Opetus voidaan järjestää esimerkiksi verkko-opetuksena. Uskontokuntiin kuulumattomille järjestetään elämäkatsomustiedon opetusta.

Reaaliaineet

Oppimissuunnitelmassa on mainittava tukitoimet, joita oppilas tarvitsee opiskelun tueksi. Oppisisällöistä valitaan keskeinen sanasto ja oppiaines, jonka suorittaminen hyväksytysti on olennaista kyseisen vuosiluokan kannalta.

Taito- ja taideaineet

Taito- ja taideaineiden opinnoista saattaa suomi toisena kielenä -oppilaiden perheillä olla näkemyksiä, jotka poikkeavat suomalaisen koulun tavoitteista. Opetuksessa otetaan huomioon ja kunnioitetaan erilaisia uskonnollisia ja eettisiä näkemyksiä. Opetuksessa käytetään joustavasti erilaisia opetusmateriaaleja ja -menetelmiä, jotta oppilas saavuttaisi oppimissuunnitelmassa asetetut tavoitteet.

Arviointi

Arvioinnin tulee olla luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa sekä oppilaan itsearviointia tukevaa. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä kielitaito. Lähtökohtana on, että oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa puutteellisesta kielitaidosta huolimatta. Arvioinnin tulee mitata nimenomaan aineenhallintaa, ei suomen kielen osaamista. Tämä edellyttää vaihtelevien arviointimenetelmien käyttöä, kuten esimerkiksi:

- oppilaan äidinkielelle käännetyt koetehtävät
- kokeen kielellinen yksinkertaistaminen
- sanakirjan ja lähde- ja oppimateriaalin salliminen koetilanteissa
- suulliset kokeet
- pidennetty koeaika
- portfolioarviointi
- muiden korvaavien suoritusten hyväksyminen.

Arviointi voidaan antaa sanallisena arviona tai numeroarvosteluna. Jos on kyseessä oppiaineen koko oppimäärän suorittaminen, annetaan siitä numeroarvosana. Perusopetuksen päättöarviointi on aina numeroarvostelu ja siinä sovelletaan kaikilla oppilailla samoja valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteerejä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen arviointi pohjautuu valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Kuntakohtaiset tavoitteet

1. luokka

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan kuuntelemaan toisia ja oppimaan toisilta viestijöiltä.
- Harjoitellaan vastavuoroisuutta kerronnassa.
- Harjoitellaan kysymyksen rakennetta ja vastaamista.
- Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä kaikissa viestintätilanteissa.
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä.
- Käytetään preesensia kerronnassa.
- Harjoitellaan kuuntelemaan satuja ja tarinoita ja keskustellaan kuullusta.
- Harjoitellaan kertomaan omista tunteista ja kokemuksista parille ja ryhmälle.
- Harjoitellaan keskustelutilanteita parin ja ryhmän kanssa esim. oman mielipiteen kertomista ja perustelemista.
- Opetellaan keskustelussa tarvittavaa sanastoa.
- Harjoitellaan omista havainnoista ja kokemuksista kertomista.
- Harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita.
- Harjoitellaan ääntämistä.
- Opetellaan vuorovaikutustaitoja.
- Käsitellään draaman avulla satuja, tarinoita, loruja ja tietotekstejä.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan lukutaitoa.
- Harjoitellaan käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke ja lopetusmerkki.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa (*esim. tarinoiden kuva- ja äänimaailma, selkotarinat, mediasovellukset (esim. Ekapeli), lähiympäristön asioiden ja esineiden nimeäminen*).
- Harjoitellaan erilaisten tekstien lukemista (*esim. kuvakirjat, lasten verkkolehdet, sadut, selkotekstiset tarinat*).
- Harjoitellaan kertomaan omasta lukukokemuksesta parille ja/tai ryhmälle (*esim. lukupiiri tai kirjavinkkaus*).
- Tutustutaan tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä.

Tekstien tuottaminen

- Tutustutaan eri aihepiirien sanastoihin ja etsitään sanoille ylä- ja alakäsitteitä.
- Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin (*esim. kertomus, satu, kommentti, ohje, kauppalista, tekstiviesti, mainos, postikortti*).
- Harjoitellaan käsin kirjoittamista.
- Harjoitellaan näppäintaitoja.
- Harjoitellaan suunnittelemaan ja tuottamaan omia tekstejä yksin ja yhdessä.
- Harjoitellaan sanojen tavuttamista.
- Tutustutaan isoon alkukirjaimeen ja päättövälimerkkien sekä sanavälien käyttöön kirjoittamisessa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä koulun vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä: sana, lause, virke, kysymys, vastaus ja kiello.
- Harjoitellaan yhdessä, miten puhutaan ystävien kanssa, miten puhutaan vanhemmille ja miten keskustellaan vieraiden kanssa.
- Harjoitellaan valitsemaan itseä kiinnostavia kirjoja.
- Harjoitellaan valitsemaan sopivaa luettavaa ikä- ja lukutaitotasoa sekä mielenkiinnon kohteet huomioiden.
- Tutustutaan lähikirjastoon.
- Tutustutaan suomalaisiin kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin sekä mahdollisuuksien mukaan oman kulttuurin vastaaviin asioihin.
- Esitellään oman kodin kulttuurin juhlaperinnettä.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Vertaillaan suomen kieltä ja omaa äidinkieltä.
- Tuotetaan tekstejä oppilaan omista mielenkiinnon kohteista.
- Tutustutaan oppimistilanteiden kielenkäyttötapoihin.
- Tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin ja niiden tyyleihin.
- Harjoitellaan yksinkertaisia tiedonhankintatehtäviä ympäristöstä ja kuvista yksin ja ryhmässä.
- Harjoitellaan hyödyntämään viestintäteknologiaa.
- Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa (*esim. keskusteluharjoitusten videointi*).
- Harjoitellaan systemaattisesti itsearviointia ja tavoitteiden asettamista yksin ja yhdessä.
- Hyödynnetään omaa äidinkieltä itsearvioinnissa.

2. luokka

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Harjoitellaan vuorovaikutusta ja opetellaan toimimaan ryhmässä.
- Opetellaan kohteliasta kielenkäyttöä kaikissa viestintätilanteissa.
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä.
- Harjoitellaan käyttämään mennyttä aikamuotoa kertomisessa.
- Harjoitellaan kuuntelemaan satuja ja tarinoita ja keskustellaan kuullusta.
- Tarkastellaan ja tulkitaan tunneilmauksia.
- Harjoitellaan keskustelemaan eri aiheista (*esim. päätetään keskusteluaiheesta yhdessä ryhmän mielenkiinnon mukaan tai äänestetään keskusteltavasta aihealueesta/teemasta ja hankitaan siihen liittyvää sanastoa keskustelun tueksi*).
- Vahvistetaan keskusteluissa tarvittavaa sanastoa.
- Harjoitellaan kertomaan omista havainnoista ja kokemuksista.
- Harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita.
- Harjoitellaan ääntämistä.
- Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.
- Käsitellään draaman avulla satuja, tarinoita, loruja ja tietotekstejä.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan lukutaitoa (*esim. tavutason sujuva lukeminen, toistolukeminen, parilukeminen*).
- Harjoitellaan käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, teksti, kuva, otsikko ja kappale.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.

- Harjoitellaan lukemaan erilaisia tekstejä (*esim. kuvakirjat, lasten verkkolehdet, sadut, selkotekstiset tarinat*).
- Harjoitellaan kertomaan omasta lukukokemuksesta parille ja/tai ryhmälle.
- Harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita.
- Tarkastellaan tietotekstien rakennetta.
- Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden lukemista.
- Tutustutaan kerronnan peruskäsitteisiin: päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni.

Tekstien tuottaminen

- Opetellaan eri aihepiirien sanastoa. Etsitään sanoille ylä- ja alakäsitteitä.
- Tutustutaan erilaisten tekstilajien kielellisiin tyyliin, sanastoon, fraseologiaan ja kieliopillisiin rakenteisiin.
- Tutustutaan eri tekstilajien sanastoon ja rakenteeseen.
- Harjoitellaan suunnittelemaan ja tuottamaan erilaisia tekstilajeja yksin ja ryhmässä.
- Harjoitellaan näppäintaitoja.
- Harjoitellaan eri tekstien kielellisiä rakenteita.
- Harjoitellaan virketason oikeinkirjoitusta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Harjoitellaan havaitsemaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, mediassa ja vapaa-ajalla.
- Opetellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä: sana, lause, virke, kysymys, vastaus, kielto.
- Harjoitellaan valitsemaan sopivaa luettavaa ikä- ja lukutaitotaso sekä mielenkiinnon kohteet huomioiden.
- Harjoitellaan käyttämään kirjastopalveluita.
- Harjoitellaan pohtimaan kielen ja kulttuurin merkitystä kuulluissa ja luetuissa teksteissä.
- Tutustutaan vieraiden kulttuureiden juhliin, kertomuksiin ja leikkeihin.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Vertaillaan suomen kieltä ja omaa äidinkieltä.
- Tuotetaan tekstejä oppilaan omista mielenkiinnon kohteista.
- Tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin ja niiden tyyliin.
- Harjoitellaan yksinkertaisia tiedonhankintatehtäviä ympäristöstä ja kuvista ja teksteistä yksin ja ryhmässä.
- Harjoitellaan tiedon kertomista toisille.
- Harjoitellaan hyödyntämään viestintäteknologiaa.
- Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa (*esim. keskusteluharjoitusten videointi*).
- Harjoitellaan systemaattisesti itsearviointia ja tavoitteiden asettamista yksin ja yhdessä.
- Hyödynnetään omaa äidinkieltä itsearvioinnissa.

3. luokka

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Laajennetaan sana-, käsite- ja fraasivarastoa.
- Harjoitellaan kuvailemaan ja kertomaan omia ajatuksia ja mielipiteitä perusteluineen eri tilanteissa.
- Harjoitellaan keskustelutaitoja: keskustelun rakentamista ja keskustelun viemistä eteenpäin eri tilanteissa.
- Harjoitellaan ottamaan huomioon muut erilaisissa suullisissa viestintätilanteissa (*esim. kohteliaisuus, äänenkäyttö ja toisten kuunteleminen*).
- Harjoitellaan ottamaan huomioon oman ilmaisutavan vaikutukset.

- Harjoitellaan ymmärtämään ja hyödyntämään viestinnän erilaisia keinoja (*esim. vaikuttaminen koulun arjessa*).
- Harjoitellaan itseilmaisua eri tavoin eri tilanteissa (*esim. ei-sanalliset ilmaisukeinot ja muiden osallistujien huomioiminen*).
- Harjoitellaan monipuolista itseilmaisua ryhmässä, parin kanssa ja yksin (*esim. draamatyöskentely*).
- Harjoitellaan erilaisten esitysten suunnittelua ja toteutusta.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan monipuolisia työskentelytapoja hyödyntäen erilaisten kirjallisuuden lajien sujuvaa lukemista, tunnistamista sekä niiden sisällön ymmärtämistä ja luotettavuuden arviointia (*esim. kauno- ja tietokirjallisuus, kertomus*).
- Harjoitellaan eri tavoin tulkitsemaan erilaista kirjoitettua ja puhuttua kieltä käyttämällä erilaisia strategioita (*esim. silmäily, kuvan ja kuvatekstin lukeminen, ilmeet, eleet, äänenpaino ja -sävy sekä voimakkuus*).
- Harjoitellaan eri tavoin erilaisten tekstien päättelevää tulkintaa.
- Jatketään sana-, käsite- ja fraasivaraston laajentamista.
- Tutustutaan sanojen luokitteluun merkityksen perusteella (*esim. sanaluokat*).

Tekstien tuottaminen

- Vahvistetaan kirjainten ja sanojen oikeinkirjoitusta.
- Sujuvoitetaan käsinkirjoitus- ja näppäintaitoja.
- Harjoitellaan kirjoittamaan eri tekstilajien yksinkertaisia tekstejä yksin, parin kanssa ja ryhmässä (*esim. kertova, kuvaava ja ohjaava tekstilaji, tarinan jatkaminen, postikortti*).
- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä eri aistikanavia ja monipuolisia virikkeitä hyödyntäen (*esim. musiikki, kuvat, kertomus*).
- Harjoitellaan tuottamaan suunnitelmallisia ja tekstilajeiltaan monipuolisia kirjoitelmia yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Tutustutaan kirjoittamisprosessiin: suunnittelu, kirjoittaminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen sekä puhtaaksi kirjoittaminen.
- Harjoitellaan kirjoitetun kielen piirteitä ja sääntöjä omista teksteistä: sanasto, fraasit, kieliopilliset rakenteet, kokonainen lause ja otsikointi.
- Harjoitellaan omien tekstien arviointia ja muokkaamista itsearviointin perusteella (*esim. lausejako, tekstimäärän kasvattaminen*).
- Luetaan ja kuunnellaan muiden tuottamia tekstejä ja harjoitellaan ryhmässä vertaisarviointia ja positiivisen palautteen antamista.
- Harjoitellaan tekstin muokkaamista palautteen perusteella.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutkitaan kielen vaihtelua eri tilanteissa monipuolisia tekstejä lukien ja kuunnellen (*esim. kielenkäyttö koulussa ja vapaa-aikana*).
- Ohjataan oppilasta huomaamaan puhutun ja kirjoitetun kielen ero.
- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien merkityksiä ryhmässä.
- Tutustutaan kielitiedon alkeisiin (*esim. sanojen yhdistäminen yhdyssanoiksi, sanaluokista verbit, substantiivit ja adjektiivit*).
- Havainnoidaan kielen keskeisiä säännönmukaisuuksia (*esim. nomini-, verbi- ja lausetyyppien tai analogian mallien avulla*).
- Vertaillaan suomea oman äidinkielen piirteisiin.
- Tutustutaan kirjastoon ohjatuilla kirjastovierailuilla.
- Harjoitellaan löytämään ikäkauteen ja omiin kiinnostuksen kohteisiin sopivaa kirjallisuutta sekä jakamaan lukukokemuksia yhteisesti.
- Tutustutaan ikäkauteen sopiviin elokuvaan, mediateksteihin sekä kansan- ja nykyperinteeseen.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin vuodenkierron juhlien ja tapahtumien kautta.
- Tutustutaan monipuolisesti oman koulun ja sen lähialueen kotikansainvälisyyteen.
- Vahvistetaan kieli- ja kulttuuri-identiteetin rakentumista.
- Harjoitellaan käyttämään kielitaitoa monipuolisesti koulun ja arjen tilanteissa.
- Vahvistetaan kielen eri osa-alueita monipuolisesti (*esim. lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja puhumalla*).
- Harjoitellaan asettamaan kielenkäytön oppimistavoitteita sekä seuraamaan niiden toteutumista (*esim. läksyjen teon säännöllisyys, oppitunnilla osallistuminen, suomen kielen käyttäminen vapaa-aikana, kuten suomenkielisen kirjallisuuden lukeminen ja median seuraaminen*).
- Harjoitellaan havainnoimaan eri oppiaineiden kielellisiä ilmaisutapoja.
- Harjoitellaan ymmärtämään oppiaineiden keskeisiä käsitteitä sekä omaksumaan niitä.
- Harjoitellaan käyttämään eri tavoin monipuolisia tiedonhankintakeinoja sekä vertailemaan ja arvioimaan tietoa kriittisesti ja käyttämään sitä vastuullisesti.
- Harjoitellaan hyödyntämään kielitaitoa opiskelussa.
- Harjoitellaan itseohjautuvuutta ja jatkuvaa oppimista.

4. luokka

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Laajennetaan sana-, käsite- ja fraasivarastoa.
- Harjoitellaan kuvailemaan ja kertomaan omia ajatuksia ja mielipiteitä perusteluineen eri tilanteissa.
- Harjoitellaan keskustelutaitoja, keskustelun rakentamista ja keskustelun viemistä eteenpäin eri tilanteissa.
- Harjoitellaan ottamaan huomioon muut erilaisissa suullisissa viestintätilanteissa (*esim. kohteliaisuus, äänenkäyttö ja toisten kuunteleminen*).
- Harjoitellaan ottamaan huomioon oman ilmaisutavan vaikutukset.
- Harjoitellaan ymmärtämään ja hyödyntämään viestinnän erilaisia keinoja (*esim. vaikuttaminen koulun arjessa*).
- Harjoitellaan itseilmaisua eri tavoin eri tilanteissa (*esim. ei-sanalliset ilmaisukeinot ja muiden osallistujien huomioiminen*).
- Harjoitellaan monipuolista itseilmaisua ryhmässä, parin kanssa ja yksin (*esim. draamatyöskentely*).
- Harjoitellaan erilaisten esitysten suunnittelua ja toteutusta.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan monipuolisia työskentelytapoja hyödyntäen erilaisten kirjallisuuden lajien sujuvaa lukemista, tunnistamista sekä niiden sisällön ymmärtämistä ja luotettavuuden arviointia (*esim. kauno- ja tietokirjallisuus sekä näytelmäteksti*).
- Harjoitellaan eri tavoin tulkitsemaan erilaista kirjoitettua ja puhuttua kieltä käyttämällä erilaisia strategioita (*esim. silmäily, kuvan ja kuvatekstin lukeminen, ilmeet, eleet, äänenpaino ja -sävy sekä voimakkuus*).
- Harjoitellaan eri tavoin erilaisten tekstien päättelevää tulkintaa (*esim. lukukokemuksien pohtiminen ja vertaileminen sekä johtopäätösten tekeminen teksteistä*).
- Jatketaan sana-, käsite- ja fraasivaraston laajentamista.
- Harjoitellaan sanojen luokittelemista merkityksen ja muodon perusteella (*esim. sanaluokat*).
- Tutkitaan verbin persoonamuotoja.

Tekstien tuottaminen

- Vahvistetaan kirjainten ja sanojen oikeinkirjoitusta.
- Sujuvoitetaan käsinkirjoitus- ja näppäintaitoja.

- Harjoitellaan kirjoittamaan eri tekstilajien yksinkertaisia tekstejä yksin, parin kanssa ja ryhmässä (*esim. kertova, kuvaava ja ohjaava tekstilaji, tarinan jatkaminen, kirje, päiväkirja*).
- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä eri aistikanavia ja monipuolisia virikkeitä hyödyntäen (*esim. musiikki, kuvat, kertomus*).
- Harjoitellaan tuottamaan suunnitelmallisia ja tekstilajeiltaan monipuolisia pidempiä kirjoitelmia yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Jatketaan kirjoittamisprosessiin tutustumista: suunnittelu, kirjoittaminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, puhtaaksi kirjoittaminen.
- Harjoitellaan kirjoitetun kielen sääntöjä omista teksteistä (*esim. sanasto, fraasit, kielipiilliset rakenteet, kappalejako, otsikointi*).
- Harjoitellaan omien tekstien arviointia ja muokkaamista itsearviointin perusteella (*esim. kappalejako*).
- Harjoitellaan vertaisarviointia parin kanssa yhteisesti sovittujen kriteerien mukaisesti (*esim. positiivinen palaute, lisäkysymykset*).
- Harjoitellaan vertaisarviointin vastaanottamista.
- Harjoitellaan tekstin muokkaamista palautteen perusteella.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Tutkitaan kielen vaihtelua eri tilanteissa monipuolisia tekstejä lukien ja kuunnellen (*esim. kielenkäyttö koulussa ja vapaa-aikana*).
- Harjoitellaan huomaamaan puhutun ja kirjoitetun kielen ero.
- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien merkityksiä ryhmässä.
- Laajennetaan tutustumista kielitietoon (*esim. yhdyslause, sanaluokista pronominit, numeraalit ja partikkelit*).
- Havainnoidaan kielen keskeisiä säännönmukaisuuksia (*esim. nomini-, verbi- ja lausetyyppien tai analogian mallien avulla*).
- Vertaillaan suomea oppilaan oman äidinkielen piirteisiin.
- Tutustutaan kirjastoon ja osallistutaan ohjattuihin kirjastovierailuihin.
- Harjoitellaan löytämään ikäkauteen ja omiin kiinnostuksen kohteisiin sopivaa kirjallisuutta sekä jakamaan lukukokemuksia yhteisesti.
- Tutustutaan ikäkauteen sopiviin elokuvaan, mediateksteihin sekä kansan- ja nykyperinteeseen.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin vuodenvaihtamisen juhlien ja tapahtumien kautta.
- Tutustutaan monipuolisesti oman koulun ja sen lähialueen kotikansainvälisyyteen.
- Vahvistetaan kieli- ja kulttuuri-identiteetin rakentumista.
- Harjoitellaan käyttämään kielitaitoa monipuolisesti koulun ja arjen tilanteissa.
- Vahvistetaan kielen eri osa-alueita monipuolisesti (*esim. lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja puhumalla*).
- Harjoitellaan asettamaan kielenkäytön oppimistavoitteita sekä seuraamaan niiden toteutumista (*esim. läksyjen teon säännöllisyys, oppitunnilla osallistuminen, suomen kielen käyttäminen vapaa-aikana, kuten suomenkielisen kirjallisuuden lukeminen ja median seuraaminen*).
- Harjoitellaan käyttämään eri tavoin monipuolisia tiedonhankintakeinoja sekä vertailemaan ja arvioimaan tietoa kriittisesti ja käyttämään sitä vastuullisesti.
- Harjoitellaan hyödyntämään kielitaitoa opiskelussa.
- Harjoitellaan itseohjautuvuutta ja jatkuvaa oppimista.

5. luokka

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Laajennetaan sana-, käsite- ja fraasivarastoa.

- Harjoitellaan kuvailemaan ja kertomaan omia ajatuksia ja mielipiteitä perusteluineen eri tilanteissa.
- Harjoitellaan keskustelutaitoja, keskustelun rakentamista ja keskustelun viemistä eteenpäin eri tilanteissa.
- Harjoitellaan ottamaan huomioon muut erilaisissa suullisissa viestintätilanteissa (*esim. kohteliaisuus, äänenkäyttö ja toisten kuunteleminen*).
- Harjoitellaan ottamaan huomioon oman ilmaisutavan vaikutukset.
- Harjoitellaan ymmärtämään ja hyödyntämään viestinnän erilaisia keinoja (*esim. vaikuttaminen medialähtöisesti*).
- Harjoitellaan itseilmaisua eri tavoin eri tilanteissa (*esim. ei-sanalliset ilmaisukeinot ja luovuus kokonaisilmaisussa*).
- Harjoitellaan monipuolista itseilmaisua ryhmässä, parin kanssa ja yksin (*esim. draamatyöskentely*).
- Harjoitellaan erilaisten esitysten suunnittelua ja toteutusta (*esim. draama- ja tietopohjaiset esitelmät*).

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan monipuolisia työskentelytapoja hyödyntäen erilaisten kirjallisuuden lajien sujuvaa lukemista, tunnistamista sekä niiden sisällön ymmärtämistä ja luotettavuuden arviointia (*esim. kauno- ja tietokirjallisuus sekä vaikuttamaan pyrkivä teksti*).
- Harjoitellaan tulkitsemaan monenlaista kirjoitettua ja puhuttua kieltä käyttämällä erilaisia strategioita (*esim. käsitekartta, ilmeet, eleet, äänenpaino ja -sävy, äänen voimakkuus sekä ironia*).
- Laajennetaan eri tavoin erilaisten tekstien päättelevää tulkintaa (*esim. synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksien ja hierarkioiden tutkiminen ja selittäminen*).
- Jatketaan sana-, käsite- ja fraasivaraston laajentamista.
- Pohditaan ja harjoitellaan sijamuotojen merkitystä ja käyttöä (*esim. nominatiivi, genetiivi, partitiivi ja paikallissijat*).
- Harjoitellaan käyttämään sekä nimeämään verbin aika- ja persoonamuotoja.

Tekstien tuottaminen

- Vahvistetaan kirjainten ja sanojen oikeinkirjoitusta.
- Vahvistetaan käsinkirjoitus- ja näppäintaitoja sujuviksi.
- Harjoitellaan kirjoittamaan eri tekstilajien laajempia ja monipuolisempia tekstejä yksin, parin kanssa ja ryhmässä (*esim. kertova, kuvaava, ohjaava ja kantaa ottava tekstilaji, mielipidekirjoitus*).
- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä eri aistikanavia ja monipuolisia virikkeitä hyödyntäen (*esim. musiikki, kuvat, sanomalehti*).
- Harjoitellaan tuottamaan suunnitelmallisia ja tekstilajeiltaan monipuolisia aikaisempaa pidempiä ja vaativampia kirjoitelmia yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Vahvistetaan kirjoittamisprosessin suunnittelua (*esim. käsitekartta*).
- Harjoitellaan kirjoitetun kielen sääntöjä omissa teksteissä (*esim. sanasto, fraasit, kielipiilliset rakenteet, virke, kappalejako, otsikointi*).
- Harjoitellaan omien tekstien arviointia ja muokkaamista itsearviointin perusteella (*esim. looginen eteneminen*).
- Harjoitellaan vertaisarviointia eri näkökulmista (*esim. positiivinen palaute ja tekstin parannusehdotukset*).
- Harjoitellaan vertaisarviointin vastaanottamista.
- Harjoitellaan tekstin muokkaamista palautteen perusteella.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin vuodenvuorokierrojuhlien ja tapahtumien kautta.
- Tutustutaan monipuolisesti oman koulun ja sen lähialueen kotikansainvälisyyteen.
- Vahvistetaan kieli- ja kulttuuri-identiteetin rakentamista.
- Harjoitellaan käyttämään kielitaitoa monipuolisesti koulun ja arjen tilanteissa.

- Vahvistetaan kielen eri osa-alueita monipuolisesti (*esim. lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja puhumalla*).
- Harjoitellaan asettamaan kielenkäytön oppimistavoitteita sekä seuraamaan niiden toteutumista (*esim. läksyjen teon säännöllisyys, oppitunnilla osallistuminen, suomen kielen käyttäminen vapaa-aikana, kuten suomenkielisen kirjallisuuden lukeminen ja median seuraaminen*).
- Harjoitellaan havainnoimaan eri oppiaineiden kielellisiä ilmaisutapoja.
- Harjoitellaan ymmärtämään oppiaineiden keskeisiä käsitteitä sekä omaksumaan niitä.
- Harjoitellaan käyttämään eri tavoin monipuolisia tiedonhankintakeinoja sekä vertailemaan ja arvioimaan tietoa kriittisesti ja käyttämään sitä vastuullisesti.
- Harjoitellaan hyödyntämään kielitaitoa opiskelussa.
- Harjoitellaan itseohjautuvuutta ja jatkuvaa oppimista.

6. luokka

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

- Laajennetaan sana-, käsite- ja fraasivarastoa.
- Harjoitellaan kuvailemaan ja kertomaan omia ajatuksia ja mielipiteitä perusteluineen eri tilanteissa.
- Harjoitellaan keskustelutaitoja, keskustelun rakentamista ja keskustelun viemistä eteenpäin eri tilanteissa.
- Harjoitellaan ottamaan huomioon muut erilaisissa suullisissa viestintätilanteissa (*esim. kohteliaisuus, äänenkäyttö ja toisten kuunteleminen*).
- Harjoitellaan ottamaan huomioon oman ilmaisutavan vaikutukset.
- Harjoitellaan ymmärtämään ja hyödyntämään viestinnän erilaisia keinoja (*esim. vaikuttaminen medialähtöisesti*).
- Harjoitellaan itseilmaisua eri tavoin eri tilanteissa (*esim. ei-sanalliset ilmaisukeinot ja luovuus kokonaisilmaisussa*).
- Harjoitellaan monipuolista itseilmaisua ryhmässä, parin kanssa ja yksin (*esim. draamatyöskentely*).
- Harjoitellaan erilaisten esitysten suunnittelua ja toteutusta (*esim. draama- ja tietopohjaiset esitelmät*).
- Harjoitellaan suunnittelemaan ja toteuttamaan oma puhe-esitys.

Tekstien tulkitseminen

- Harjoitellaan monipuolisia työskentelytapoja hyödyntäen erilaisten kirjallisuuden lajien sekä tekstityyppien ja -lajien sujuvaa lukemista, tunnistamista sekä niiden sisällön ymmärtämistä ja luotettavuuden arviointia (*esim. kauno- ja tietokirjallisuus, mainos ja mielipidekirjoitus*).
- Harjoitellaan tulkitsemaan erilaista kirjoitettua ja puhuttua kieltä käyttämällä erilaisia strategioita (*esim. käsitekartta, tiivistelmä, kielikuvat, ilmeet, eleet, äänenpaino, -sävy ja -voimakkuus, ironia*).
- Syvennetään erilaisten tekstien päättelevää tulkintaa (*esim. tutkimalla ja selittämällä synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja hierarkioita*).
- Jatketaan sana-, käsite- ja frasivaraston laajentamista.
- Kerrataan sanojen luokittelua merkityksen ja muodon perusteella (*esim. sanaluokat*), verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa sekä nominien taipumista sijamuodoissa.

Tekstien tuottaminen

- Vahvistetaan kirjainten ja sanojen oikeinkirjoitusta.
- Vahvistetaan käsinkirjoitus- ja näppäintaitoja sujuviksi.
- Harjoitellaan kirjoittamaan eri tekstilajien laajempia ja monipuolisempia tekstejä yksin, parin kanssa ja ryhmässä (*esim. kertova, kuvaava, ohjaava ja kantaa ottava tekstilaji, tiivistelmä*).
- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä eri aistikanavia ja monipuolisia virikkeitä hyödyntäen (*esim. musiikki, kuvat, aikakauslehti*).

- Harjoitellaan tuottamaan johdonmukaisia ja sujuvasti eteneviä tekstilajeiltaan monipuolisia aiempaa pidempiä ja vaativampia kirjoitelmia yksin, parin kanssa ja ryhmässä.
- Vahvistetaan kirjoittamisprosessin suunnittelua (*esim. käsitekartta*).
- Harjoitellaan kirjoitetun kielen sääntöjä omissa teksteissä (*esim. sanasto, fraasit, kielipiilliset rakenteet, virke, kappalejako, otsikointi*).
- Harjoitellaan omien tekstien arviointia ja muokkaamista itsearviointin perusteella (*esim. sisällön johdonmukaisuus*).
- Harjoitellaan ja syvennetään vertaisarviointia eri näkökulmista (*esim. tekstin parannus- ja muokkausehdotukset*).
- Harjoitellaan vertaisarviointin vastaanottamista.
- Harjoitellaan tekstin muokkaamista palautteen perusteella.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Harjoitellaan tekemään havaintoja monipuolisista kielenkäytön tilanteista ja kuvailemaan niitä.
- Harjoitellaan huomaamaan puhutun ja kirjoitetun kielen ero.
- Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien merkityksiä ryhmässä, parin kanssa ja yksin.
- Syvennetään kielitiedon tuntemusta (*esim. sanojen johtaminen, sijamuodot, lauseen pääjäsenet*).
- Havainnoidaan kielen keskeisiä säännönmukaisuuksia (*esim. nomini-, verbi- ja lausetyyppien tai analogian mallien avulla*).
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaalle tuttuun kielten piirteisiin (*esim. sijamuodot*).
- Tutustutaan kirjastoon ja osallistutaan ohjattuihin kirjastovierailuihin.
- Harjoitellaan löytämään ikäkauteen ja omiin kiinnostuksen kohteisiin sopivaa kirjallisuutta sekä jakamaan lukukokemuksia yhteisesti.
- Tutustutaan ikäkauteen sopiviin elokuvaan, mediateksteihin sekä kansan- ja nykyperinteeseen.

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

- Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin vuodenvaihtojen juhlien ja tapahtumien kautta.
- Tutustutaan monipuolisesti koulun ja sen lähialueen kotikansainvälisyyteen.
- Vahvistetaan kieli- ja kulttuuri-identiteetin rakentumista.
- Harjoitellaan käyttämään kielitaitoa monipuolisesti koulun ja arjen tilanteissa.
- Vahvistetaan kielen eri osa-alueita monipuolisesti (*esim. lukemalla, kirjoittamalla, kuuntelemalla ja puhumalla*).
- Harjoitellaan asettamaan kielenkäytön oppimistavoitteita sekä seuraamaan niiden toteutumista (*esim. läksyjen teon säännöllisyys, oppitunnilla osallistuminen, suomen kielen käyttäminen vapaa-aikana kuten suomenkielisen kirjallisuuden lukeminen ja median seuraaminen*).
- Harjoitellaan havainnoimaan eri oppiaineiden kielellistä ilmaisutapaa.
- Harjoitellaan ymmärtämään oppiaineiden keskeisiä käsitteitä sekä ottamaan niitä omaan käyttöön.
- Harjoitellaan käyttämään eri tavoin monipuolisia tiedonhankintakeinoja sekä vertailemaan ja arvioimaan tietoa kriittisesti ja käyttämään sitä vastuullisesti.
- Harjoitellaan hyödyntämään kielitaitoa opiskelussa.
- Harjoitellaan itseohjautuvuutta ja jatkuvaa oppimista.